

ԲԱՐԵԿԻՐ ՌԻ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆԻ ՆԻՏԻ ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Posted on July 16, 2018 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Հայկական «Տագնապ»ներու Առիթով

Պարոյր Յ. Աղպաշեան, Պէյրուզ, 4 Յուլիս 2018

Հայ ժողովուրդը կը հպարտանայ իր Ոսկեղնիկով:

Հայոց լեզուն զինք հայ պահած է:

Հայերէնը հայու ինքնութեան անփոխարինելի զէնքն է:

Սակայն, առանց պատմութեան բաւիղներուն մէջ մտնելու, կ'արժէ արագ հայեացք մը նետել, գէթ անցնող կիսադարու, աւելի ճիշդ՝ վերջին քանի մը տարիներու հայոց լեզուի պարզած վիճակին վրայ:

Ինչ որ տեղ, իրախուսիչ եւ յուսադրիչ ի՞նչ կարելի է գտնել կամ տեսնելիոն, երբ՝

- Աղճատուած
- Այլայլուած
- Եղծանուած
- Խափանուած
- Օտարացուած է

իր ինքնութենէն եւ եութենէն, իր սքանչելիութենէն եւ ոսկեղնիկութենէն, միանգամայն:

Հայկական «Տագնապ»ներու Առիթով

Պարոյր Յ. Աղպաշեան, Պէյրուզ, 4 Յուլիս 2018

Հայ ժողովուրդը կը հպարտանայ իր Ոսկեղնիկով:

Հայոց լեզուն զինք հայ պահած է:

Հայերէնը հայու ինքնութեան անփոխարինելի զէնքն է:

Սակայն, առանց պատմութեան բաւիղներուն մէջ մտնելու, կ'արժէ արագ հայեացք մը նետել, գէթ անցնող կիսադարու, աւելի ճիշդ՝ վերջին քանի մը տարիներու հայոց լեզուի պարզած վիճակին վրայ:

Ինչ որ տեղ, իրախուսիչ եւ յուսադրիչ ի՞նչ կարելի է գտնել կամ տեսնելիոն, երբ՝

- Աղճատուած
- Այլայլուած
- Եղծանուած
- Խափանուած
- Օտարացուած է

իր ինքնությունն եւ եղբայրներն, իր սքանչելիությունն եւ ոսկեղնիկությունն, միանգամայն:

Ո՞ր մնաց այն Արեւմտահայերէնը, որ իր գրական ու խօսակցական գեղագարդութեամբ, հարազատութեամբ ու հնչեղութեամբ, կ'ապրեցներ ու կ'առիւնքներ, կը լիացներ ու կը կենդանացներ:

Մամուլը եւ կրթարանը, ընտանիքը եւ ակումբը, ընկերութիւնը ու մշակոյթը ամբողջովին կը բոլորէին հայերէն լեզու, իր արտասանութեամբ, գրաւչութեամբ, ոգիով, դաստիարակութեամբ եւ ընդհանրապէս հայկականութեամբ:

Անցեալի լեզուական ու գրական ժառանգութիւնը, պատմութիւնը, դարձած էին մեկական դպրոց, ուր տիրապետող գործօնը հայոց լեզուն էր, իր արտայայտչական եւ յարաբերական լծակներով:

Այսօր, սակայն, ո՞րքանով հարազատ ենք հայերէն լեզուի անաղարտութեան եւ անբիծութեան, ո՞րքանով կառչած ու փարած ենք անոր ճիշդ գործածութեան կամ անսխալ հնչիւնաբանութեան:

Եթէ կան բացատրութիւններ (անշո՛ւշտ կան), ապա ի՞նչպէս կարելի է բառնալ զանոնք, խուսափիլ անոնցմէ, գոնէ թերեւցնելու կամ մեղմացնելու այդ «կամայ թէ ակամայ» սայթաքումները:

Մեղաւորներ եւ յանցաւորներ փնտռելը կամ իրարու վրայ նետելը, առնուա՛զն, անպարկեշտութիւն է, որովհետեւ պատասխանատուն այս «թերացում»ին հաւաքականութիւնն է, մեր իրականութիւնը, իր զանազան շերտաւորումներով ու մասնակիցներով:

Թերեւս ալ ամենէն մեծ աղետը կու գայ, երբ հայերէնը իր տեղը կը «զիջի» օտար լեզուի մը, կը փոխարինուի տարբեր լեզուով մը եւ կամ կը ստորադասուի ուրիշով մը:

Եթէ միջավայրը կամ շրջանակը անխուսափելի դաշտեր ունին, բայց, արդեօք, կարելի չէ՞ գտնել միջոցներ, հայերէնը պահելու կենսունակ ու կանգուն, առանց թերագնահատելու այլ լեզուները, այլ՝ նոյնիսքն ընտանիքէն սկսելով, զարկ տալու հայերէնի փառաբանանքին ու պաշտամունքին, ընդգծելով անոր նախամեծարութիւնն ու նախապատուութիւնը:

Այլապէս ալ՝ հայութիւնը, իր զանազան պատկանելիութիւններով ու դերակատարութիւններով, գերագոյն պարտականութիւն պէտք է զգայ գուրգուրալու մայրենիին վրայ, պահպանելու անոր հմայքը, կարելի զգուշաւորութեամբ ու բժախնդրութեամբ, հեռու մնալու ու հեռու պահելու այն վտանգներէն, որոնք կը սպառնան անոր հայելիութեան եւ անսասանութեան, նոր սերունդին մօտ ամրացնելով այս գիտակցութիւնը, առաւելագոյն կարելիութիւններով ու հնարաւորութիւններով:

Այս արագ ակնարկը արձանագրեցինք, երբ վերջերս, նոյն ծիրեն ներս, բայց, տարբեր պարունակներու մեջ, ականջալուր դարձանք՝

- Խեղաթիւրուած հայերէնի մը
- Գռեհկացած լեզուի մը
- Փողոցայնացած բառապաշարի մը
- Հասարակայնացած խօսելածեւի մը
- Այլանդակուած բառա-արտայայտութեան մը

Այս անճոռնի ու դատապարտելի երեւոյթը մեծապէս վիրաւորական է հայոց լեզուի վարկին համար, այլեւ՝ անընդունելի է անոր մեծարումի պահպանման, ստուերելով անոր գոյութեան լիարժեքութիւնը:

Ինչպէ՞ս կարելի է գարշահոտ ոճով վերաբերուիլ մեր Ոսկեղնիկին հետ կամ նեխած եղանակով մօտենալ մայրենիին հետ, զայն գործածելով թոյնի ու մաղձի դրոշմով, այս կամ այն հարց մը կամ կողմ մը պախարակելու ու քարկոծելու գնով:

Ասիկա դաւաճանական ու դաւադրական աժան փորձ մըն է, լեզուաբառապաշարը պատուար բռնելով, զայն ողողելով գծուծ հայիոյանքներով ու լուտանքներով, աղաւաղելով ամեն կարգուսարք:

Օրինակ՝

- Հայաստանի մէջ կատարուած թաւշեայ յեղափոխութեան առթիւ արձակուած քստմնելի խօսքերը (ոչ բարեկարգչական կամ իշխանափոխական)
- Ս. Էջմիածինի գահակալին դէմ շղթայագերծուած բողոքին առթիւ բարձրաձայնուած վիրաւորական սլաքները (ոչ երկիւղածական կամ որդիական)

Այսպիսի անպատուաբեր եւ անպատկառ բառամթերքային յիշոցներով հանդէս գալը, որո՞ւն «դատ»ը կը պաշտպանէ եւ որո՞ւն օգտակար կրնան ըլլալ նման տխեղծ ու տգեղ պոռթկումները, երբ կան ատոնց կրթավայել, արժանաբեր ու քաղաքավար միջոցները:

Երբեք յաւակնութիւնը չկայ, Հայաստանի, Էջմիածինի կամ Սփիւռքի մէջ կատարուած ցնցումի առաջնորդող դէպքերու պարագային, պաշտպանելու կամ մերժելու այս կամ այն կողմը (թէեւ ունինք մեր *անձնական* տեսակետն ու համոզմունքը), անկրթաբարոյ ոճով ու բառերով:

Մեր հետապնդածը (պահանջա՛ծը) այն է, որ այդ բոլորը կատարուին բարեկիրթ արտայայտութիւններով, առանց դեգերելու անհարկի եւ անհաճոյ ոլորապտոյտներու մէջ:

Վերջին հաշուով, ամեն ոք ըսելիք մը ունի, հակազդեցութիւն մը ունի տիրող կացութեանը մասին, որ կրնայ ըլլալ բռն ու խիստ, հետեւաբար, երբեք

արտօնելի պիտի չըլլար... գոեկանալու եւ աժանալու:

Հետաքրքրական թե ոչ, ամենէն շատ եւ աւելի նման *գառնիթափներու* վրայ եղան այն հայաստանցիները, որոնց խժալուր ծայները լսուեցան հեռաւոր ափերէ, իրենց անվայել ու ջղագրգիռ բղաւոցներով, հայիոյալի անուանարկումներով, մինչդեռ կարելի էր նոյն քննադատութիւնները ընել առանց անարգական բառակոյտերու:

Հայ ժողովուրդը երբեք չէ եղած (ու պէտք չէ ըլլայ) այն մակարդակին վրայ, որ կ'առաջնորդէ վարկաբեկութեան՝ Հայաստանէն ներս թէ դուրս, մանաւանդ երբ որեւէ «թեզ» մը պաշտպանելու կամ քննադատելու համար, կը դիմուի հայոց լեզուին, գործածելով ամենէն նուաստացուցիչ ու քստմնելի վանկարկումները:

Ատոնք խորապէս վնաս են, ինչպէս հայ լայնձաիր հասարակութեան, նաեւ գլխագիր ՄԱՅՐԵՆԻԻՆ, որ հայ ժողովուրդի լինելիութեան խորհրդանիշն է, իր սրբազանութեամբ ու նուիրականութեամբ, զոր պէտք առանձնացնել եւ անջատել որեւէ վատահամբաւութենէ եւ աղարտութենէ:

Անկասկած, լաւ եւ աւետիսաբեր լուրերը ստանալու արագագոյն ու լաւագոյն միջոցը կայ: Կայ նաեւ՝ վատագոյնն ու ստորնացուցիչը:

Ատիկա ի՞նչ կրնայ ըլլալ, եթէ ոչ *հրաշագործ* (ու *քանդագործ*) նշանաւոր բջջային գործիքը, որ առաւելապէս ծանօթ է «մոպայլ» կամ «սելիլեր» անուանումներով:

Ո՛չ պիտի քննադատենք, ո՛չ ալ պիտի գնահատենք այս «մարդամեքենան», որ «խեր» բերելով հանդերձ, «շառ» ալ եղաւ, իր այժմեականութեամբ եւ ձախաւերութեամբ:

Վերը մեր արծարծած նիւթը, կը պատկանի յիշեալ երկրորդ ընտրութեան, որուն «զոհ»ը, մէկ կողմէն՝ մեր Ոսկեղնիկին հաշմումն է, միւս կողմէն՝ անոր շահագործումով, ինքնավարկաբեկումը:

Երբեք փափաքելի պիտի չըլլար, այս «հրաշագործ» հաղորդակցութեան միջոցը ծառայեցնել անուանարկային նպատակներու իրագործման, ի մասնաւորի գործի լծելով մեր անգին Մայրենին:

Ճիշդ է, գիտութիւնը կը զարգանայ, նոյնպէս՝ արհեստավարժութիւնը նոր նուաճումներ կ'արձանագրէ, բայց, ըլլալ զգո՛յշ, զանոնք չմղելու դեպի մեր ազգային ու լեզուական արժանապատուութեան խոցելիութեան ուղիներէն:

